

Dura lex, sed lex

En aquest article els autors es proposen explicar les línies generals que inspiren la normalització lingüística dels àmbits vinculats al Departament de Justícia i, al mateix temps, evidenciar com les actuacions lingüístiques que hi impulsen es relacionen, en gran mesura, amb les altres accions modernitzadores de l'Administració.

És precisament la possibilitat d'arribar a realitzar un somni el que fa que la vida sigui interessant.

Paolo Coelho

De totes les no sempre fàcils relacions de l'individu, el ciutadà, amb l'Estat, probablement la que s'ha abordat amb més dosi de caricatura, crítica i desconfiança —i més encara en els últims temps— és la que té a veure amb l'Administració judicial i els diferents operadors jurídics que s'hi vinculen (advocats, procuradors...), i també amb la part de l'Administració que s'encarrega del compliment de les mesures de privació de llibertat i de l'acolliment o protecció quan ens referim a infants. Aquest és, de fet, l'àmbit competencial del Departament de Justícia. En totes aquestes competències, hi sobresurt la dimensió humana més que no pas la purament administrativa, segurament perquè l'objecte de tota l'activitat és la persona humana. Per això ens ha semblat que era una bona manera de començar citant la locució llatina que atorga totes les confiances a l'acusat quan encara hi plana alguna mena de dubte. I tant ens ha plagut que, per no desentonar, tots els apartats i fins i tot l'article van precedits d'expressions llatines, tan abundants en el medi «justicier».

In dubio, pro reo

La locució aconsella aquí que escoltem l'altra part. Aquesta és la finalitat de les enquestes d'opinió: escoltar els ciutadans, que és a qui «devem la nostra activitat», en tots els sentits... I quin calvari per als qui fem feines en l'àmbit o bé quin *morbo* segons la cita de Coelho que encapçala l'article! Què ho fa que en totes les enquestes (ja siguin del Centre d'Investigacions Sociològiques [CIS], de Demoscòpia, etc.) es repeteixi allò tan ensopit de «més de la mateixa cosa». La justícia és l'aneguet lleig, la germana pobra que no té ni genera recursos, que sempre que s'intenta retratar surt moguda i no sabem si és perquè és una mica parkinsoniana o perquè, des de cap angle, no és gens fotogènica. En llenguatge més comercial, diríem que es tracta d'un tema «que no ven». Si ens fixem en la informació tal com ens la serveixen els mitjans de comunicació, amb alguns advocats poc íntegres, presos reincidents i jutges estrella —quants en deuen ser... dos o tres d'un col·lectiu de 3.500 membres?—, correm el perill d'acabar certament ben *estrellats*.

Audi alteram parte

Malgrat tota aquesta pressió ambiental, per planejar accions enfocades a satis-

fer els usuaris, que són els ciutadans i els operadors i agents que intervenen en aquest camp, és bo tenir molt en compte les seves opinions. De les enquestes de Demoscòpia i del CIS, la justícia en sortia la institució més mal valorada, per darrere de la Monarquia, el Defensor del Poble, ajuntaments, parlaments, governs autonòmics i govern central. En l'enquesta del CIS, adreçada no específicament a usuaris de la justícia, un 10 per cent dels enquestats opinava que el servei havia millorat.

En canvi, per a més glòria nostra, contrastant aquestes dades amb les d'una enquesta recent impulsada pel Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada, dirigida a 1.500 ciutadans usuaris habituals de la justícia, el 30,8 per cent dels consultats consideraven que la justícia havia millorat en els darrers anys. Però el que també reflectia l'enquesta, entre altres dades, és que el 69 per cent de funcionaris que treballen a l'Administració de justícia a Catalunya semblava que sabien escriure —a més d'entendre'l— el català i que, contradient aquest «alt coneixement», només el 27 per cent de les persones que havien accedit a alguna oficina judicial havien estat ateses en llengua catalana.

De totes passades, el que sempre acaba apareixent en qualsevol aproximació a l'opinió pública és un desfasament de la justícia en relació amb els altres dos poders en què recolza l'Estat. El poder executiu i el legislatiu ja fa anys que malden per reformar-se a fons, descentralitzant-se en el territori, per apropar-se, fet i fet, tant com poden al ciutadà.

Quousque tandem!

Com Ciceró, així mateix diem nosaltres: *fins quan!* Fins quan els ciutadans han de patir els entrebancs que dificulten la modernització i, de retop, la normalització de la llengua catalana a l'Administració de justícia! Concentrem en una llista aquests obstacles:

- L'Administració de justícia sovint no té consciència de la seva condició de servei públic.
- Hi ha mancances materials greus que es van esmenant, però que encara dificulten la feina dels funcionaris.
- Els processos judicials són lents i es dilaten en el temps (a fe de Déu que s'han executat sentències sobre fets esdevinguts deu anys abans!) a causa no solament del personal de l'oficina judicial i d'altres operadors (fiscals, advocats), sinó principalment també de les normes procedimentals mateixes.
- Aquests retards en la resolució de processos suposen un llast milionari per a ciutadans i empreses, tant per a la part demandant com per a la demandada. Als bilions de pessetes en litigi, hi cal afegir les seqüeles econòmiques de la demora en dirimir sobre les quantitats en joc (provisions, interessos, beneficis no percebuts, fallides...).
- S'hi usa un llenguatge judicial fosc i feixuc, sovint incompreensible (s'hi interpreta com a tecnolecte allò que no són més que arcaïsmes superflus) i preferentment pensat i redactat en castellà.
- Molts funcionaris procedeixen de comunitats autònomes no catalanoparlants i romanen poc temps a Catalunya (n'hi ha que viuen a l'Aragó i només ens visiten per treballar), per la qual cosa no els atrau gens ni mica aprendre català. Pel que fa a jutges, secretaris judicials i altres operadors jurídics, es pot afirmar que a Catalunya hi ha una certa falta de vocacions judicials que tot just ara comença, per sort, a minvar. Per fer-nos-en una idea, segons les dades de la ponència de la Comissió per a la Normalització Lingüística de Jutges per la Democràcia, presen-

tada el 1996 a Sitges, el 90% dels jutges, el 79% dels fiscals, el 82% dels secretaris judicials, el 80% dels registradors de la propietat i el 68% dels notaris que exerceixen aquí, són de fora de Catalunya.

Davant aquest panorama tan engrescador (rellegiu la cita inicial de l'article, si us plau), *aquí i ara* posem sobre la taula les actuacions que es fan en l'àmbit i d'altres que ben segur serien interessants d'impulsar per posar-hi remei:

Hic et nunc

- La Generalitat persegueix el canvi d'actitud dels funcionaris tractant l'Administració de justícia pel seu objectiu final, que és el servei al ciutadà, i adequant recursos humans i treball.
- Les mancances materials, el Departament de Justícia les ha de solucionar, com arreu, a cop de pressupost i per això s'entossudeix a aconseguir que el *look* i l'esperit de les oficines judicials s'acostin al de qualsevol altre centre oficial d'altres departaments i institucions. Amb aquest propòsit, cal canviar el funcionament de la justícia, que està massa atomitzada i colgada de papers, reformant l'oficina judicial.
- Les lleis processals haurien d'incloure un termini màxim entre l'inici del procés i l'assenyalament i la celebració del judici (alhora, un límit màxim en el cas d'instrucció i també per a la vista oral, la sentència i quan esdevé ferma). Així mateix, convé fomentar la conciliació i la mediació judicial i extrajudicial com un recurs ràpid i efectiu per a la resolució alternativa de conflictes; és una via que descongestiona la justícia i abarateix als ciutadans les solucions als seus conflictes. Tots els intents que es facin per agilitar els procediments judicials seran d'una rendibilitat i d'un estalvi econòmic màxims i immediats.
- El Departament de Justícia forma i assessora en llengua catalana els funcionaris judicials mitjançant els equips de dinamitzadors lingüístics del Programa de normalització lingüística en l'àmbit judicial. Els organitza cursos de llengua general i de llenguatge jurídic.
- Dins aquest canvi inexorable, s'han produït dos fets molt importants: l'assumpció de la gestió del personal de l'Administració de justícia per part de la Generalitat pel Reial decret 44/1996, d'1 de maig (gestiona la borsa d'interins en què s'exigeix el català com a requisit), i la convocatòria per primer cop d'oposicions territorialitzades (s'hi pot acreditar el català com a mèrit que decideix el rànquing final dels candidats per triar destinació).
- Cal, no obstant això, anar més enllà i suprimir el caràcter «nacional» dels cosos de funcionaris judicials (oficials, auxiliars i agents) perquè és anacrònic i impedeix apropar-se al ciutadà per prestar-li un servei de qualitat, pel desinterès que provoca en el funcionari la intenció de canviar de lloc de treball.
- Hi ha dos col·lectius, de moment, inabastables de normalitzar legalment i que se situen en la cúpula de la piràmide judicial: els jutges i els secretaris judicials. Pel que fa només als primers, el *Butlletí Oficial de l'Estat* va publicar al març la modificació del Reglament de la carrera judicial, que reconeix com a mèrit preferent el coneixement de l'idioma i del dret civil especial o foral de la comunitat autònoma valorables fins a tres anys d'antiguitat en els concursos per a òrgans jurisdiccionals a les esmentades comunitats. Aquesta modificació arriba amb tretze anys de retard i amb una sentència del Tribunal Suprem que anul·lava la possibilitat que aquests coneixements es valoressin, igual que per als secretaris, amb una antiguitat de sis anys. Ara, la Generalitat i el Consell General del Poder Judicial establiran per conveni els títols de llengua que es reconeixeran i, si escau, les

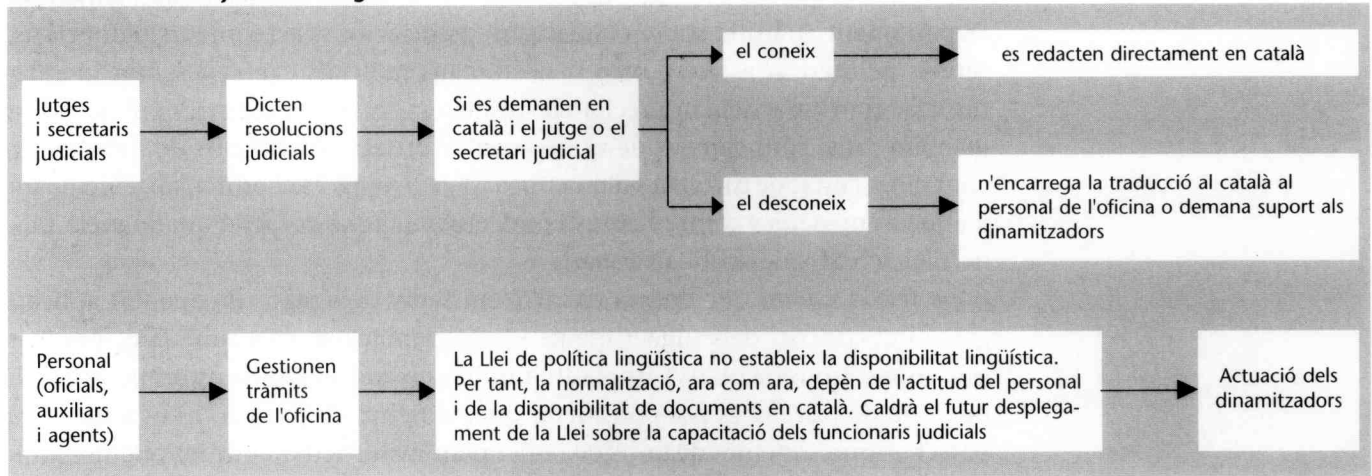
proves per acreditar la suficiència del coneixement de llengua. Tanmateix, el Departament de Justícia ha manifestat reiteradament que el seu objectiu final és que el coneixement del català sigui un requisit per a tots els funcionaris i servidors de l'Administració de justícia: jutges, secretaris, fiscals, funcionaris, forenses i també, per què no, procuradors i advocats. (El procés podria ser semblant al de l'exigència de capacitació lingüística d'algun altre cos d'àmbit estatal, com per exemple els secretaris i secretaris interventors d'ajuntament.) Perquè el món de la justícia s'ha de basar i ha d'estar arrelat en l'entorn immediat, en les coses pròpies del país; no fer-ho és com demanar —per exemple ara que ja hem passat la calor— als banyistes d'una platja que es tirin a l'aigua en ple mes de juliol coberts amb roba de màniga i camal llargs perquè els qui ho poden demanar ho acostumen a fer així. Oi que és una ximpleria?

- De moment, però, pel que fa a la capacitació en llengua catalana de jutges i magistrats, s'ha plantejat alguna vegada l'organització de cursos intensius (més de 4 o 5 hores diàries) com a oferta complementària als cursos normals que ja funcionen actualment, a l'estil del que preveu el conveni elaborat entre el Departament de Justícia del Govern Basc i el Consell General del Poder Judicial. La realització d'aquests cursos implicaria que el Consell General —òrgan competent per als permisos laborals dels jutges— concedís les llicències alliberadores de la part de jornada laboral corresponent.

- La Llei de política lingüística de 1998 estableix: «Tothom té dret a relacionar-se, oralment i per escrit, amb l'Administració de justícia en la llengua oficial que esculli i a ser atès, i no se li pot exigir cap mena de traducció», i concreta quins documents es podran rebre en la llengua triada (sentències i resolucions que l'afecten). El segon aspecte que introdueix la Llei (art. 11 i 13.5) és la possibilitat de convertir el català en requisit que s'exigeixi al personal de l'oficina judicial (agents, auxiliars i oficials), que ara —com hem dit— només és mèrit. En el desplegament reglamentari per fer-ho possible poden topar, per concurrència competencial, el Ministeri i la Generalitat. D'altra banda, aquests dos aspectes que regula la Llei són mesures de caràcter igualitari i no de discriminació positiva en favor del català: el caràcter de cossos *nacionals* dels funcionaris judicials i l'estructura estatal d'aquesta Administració impossibiliten, ara com ara, aquestes mesures. Altres aspectes de la Llei que incideixen en l'àmbit de l'Administració de justícia són la validesa dels assentaments i les certificacions registrals en català, i també la consignació de nom i cognoms catalans davant el Registre Civil segons els criteris normatius lingüístics.

- En relació amb l'estructuració del poder judicial, diverses personalitats i institucions han apuntat la conveniència d'aprofundir en la seva descentralització, que segurament té cabuda en la Constitució, que requeriria la reforma de la Llei orgànica del poder judicial i que es plasmaria en un organisme de control, de govern i de representació dins de cada comunitat autònoma. Una proposta és la descentralització del Consell General del Poder Judicial en comissions amb capacitat de gestió sobre determinades qüestions, entre les quals les referides a la normalització del català. Una segona idea seria ampliar les facultats dels tribunals superiors donant-los assumptes de cassació i reservar el Tribunal Suprem per a la unificació de criteris de tots els tribunals superiors autonòmics. La tercera proposta és la potenciació de les sales de govern de cada tribunal superior, dotant-les de més facultats, de manera que fos la sala de govern de cada comunitat i no el Consell General qui governés en el territori i esdevingués a Catalunya el representant del poder judicial. Aquesta descentralització evitaria els possibles costos lingüístics d'ara en actuar el Suprem i el Constitucional com a instàncies últimes de la piràmide judicial.

Activitat de l'oficina judicial i llengua

Ja hem dit que en l'Administració de justícia les mesures lingüístiques que s'hi planifiquen duen cap a la modernització: *canviant el que cal canviar...*

En tot aquest pilot d'obstacles que dificulten, en els jutjats, que el català tingui la presència habitual que es mereix per la seva condició de llengua pròpia, s'han anotat possibles solucions que no són exclusivament de caire lingüístic. Al contrari, algunes són més de caràcter estructural, relacionades amb l'organització mateixa de l'aparell judicial. És convenient que sigui així. Hem de saber conjuntar la qüestió de fons (el respecte del que som, la idea de llengua territorial, la llengua com a element transversal que cohesiona la col·lectivitat i com a eix fonamental de la indentitat dels catalans) amb l'aplicació dels conceptes de modernització i de progrés en general. I més encara en l'Administració pública autonòmica, on, en el seu camí de millora progressiva, tindrà un paper determinant la reforma del poder judicial (al costat d'altres qüestions com l'Administració única, el finançament...).

Aquesta voluntat modernitzadora s'ha de fer visible als usuaris de la llengua. La història ens ha ajudat perquè això sigui d'aquesta manera i ens ho ha posat relativament fàcil. Des del començament del procés de normalització lingüística vam poder vindicar un model de llengua catalana per a l'Administració —el tecnolecte administratiu— més senzill, clar i actual que el llenguatge administratiu castellà. En certa manera, els serveis lingüístics vam esdevenir —sense imaginar-nos-ho— els primers agents modernitzadors de l'Administració de la Generalitat. Tanmateix, aquesta situació era una arma de doble tall i el que en principi ens podia resultar avantatjós ara se'ns podria girar d'esquena. Perquè la llengua només és un dels elements en què ha de recolzar la modernització de l'Administració, però no és ni de bon tros l'únic. És imprescindible que els altres suports (simplificació de processos administratius, aplicació de tècniques gerencials, elaboració i execució de plans de comunicació, desenvolupament de noves tecnologies, etc.) avancin al ritme necessari i constant perquè la prestació de serveis lingüístics en l'Administració no quedi com un conjunt de feines indefinides o ni tan sols «de compliment obligat» perquè ho diuen uns quants decrets. El valor afegit dels serveis lingüístics que oferim requereix simbiòticament els altres canvis de l'Administració: els uns donen sentit als altres.

En l'àrdua i constructiva tasca d'establir una bona comunicació amb els ciutadans, l'àmbit del Departament de Justícia és ideal per confeccionar-hi guies d'atenció al ciutadà, fulls informatius o instruments més complexos d'informació. Tant

Mutatis mutandi

si es tracten qüestions relacionades amb els serveis que presta directament el Departament (tràmits sobre fundacions, associacions, acolliments, adopcions, serveis penitenciaris, etc.), com si no (òrgans judicials: com presentar una denúncia, com casar-se, com reclamar un deute; òrgans de registres públics: com inscriure fills, com canviar de noms, com aconseguir certificats de naixement, com saber l'estat de càrregues d'una finca...), la llengua és el principal vehiculador d'aquests missatges comunicatius i és decisiva perquè es faci d'una manera moderna i actual, que arribi als usuaris.

De fet, ja sabem que encara ens trobem lluny dels plans de qualitat aplicats gràcies al concurs dels suggeriments i les reclamacions dels ciutadans, per més que aquest tipus de plans s'implanten millor en administracions properes al públic (i la de justícia es pot considerar que, almenys de partida, hi és a tocar!). I potser encara som més distants de poder planificar l'activitat de les oficines judicials no a partir només dels objectius pressupostaris i de l'entrada de casos per judicar, si s'ha gastat o no el pressupost i si s'han resolt els assumptes que han entrat; sinó també si tot això s'ha fet bé o malament, si la feina ha sigut efectiva, si els usuaris estan satisfets amb el servei i consideren alhora que s'han aconseguit els objectius. Malgrat que veiem que no som a prop d'aquest escenari, hauríem de fer per manera d'evitar que aquesta forma de funcionar perduri perpètuament, perquè, com deia un expert en temes de qualitat, és «com si en una cursa d'obstacles els corredors es col·loquen les tanques a una alçada que puguin saltar-les».

Pel que fa al control de l'Administració en general, ni les ments més fantasioses poden imaginar-hi auditors externs controlant-ne l'activitat. Tanmateix, en la de justícia, amb la creació de la figura del jurat, que permet la participació directa dels ciutadans en el món de les togues, l'aparell judicial té per davant seu una oportunitat d'or per avançar cap a la modernització.

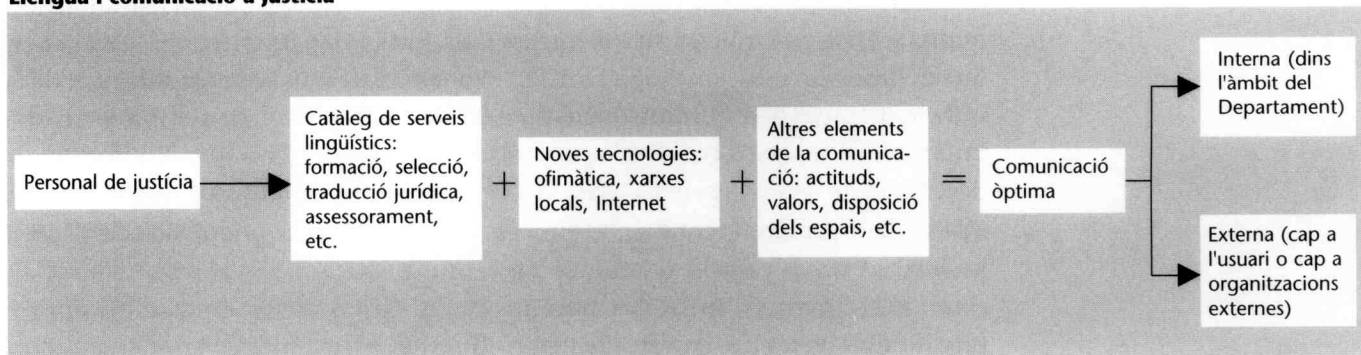
El jurat obre les portes perquè el ciutadà del carrer entri fàcilment en el sistema intern de la justícia. Tant és així que, en l'exercici de les seves funcions, el jurat ja ha xocat amb una de les grans aficions d'aquest aparell administratiu: la tendència dels professionals a complicar les seves expressions orals i escrites. Aquesta comunicació viciada ja ha provocat que algunes sentències s'hagin hagut d'anul·lar perquè les instruccions que havien donat els magistrats no eren comprensibles per als integrants del jurat o perquè podien induir a confusió.

In hoc signo vinces

Amb aquest signe venceràs, com diu la locució, amb una bona comunicació se solucionen una bona colla dels problemes relacionals que tenen plantejats les organitzacions. L'objectiu de la comunicació és la comprensió en tota la seva dimensió: la manera d'expressar l'acord, la manera d'interpretar el sentit de la paraula o de la manifestació escrita. Com que el que de veritat importa dels acords, textos i resolucions legals és que es compleixin amb garanties (principi de seguretat jurídica) i no pas que es diguin o s'escriguin de manera més o menys ampullosa (llatinismes i legalismes que només serveixen per fer caure el ciutadà en un fals i forassenyat complex d'inculte), també en aquest àmbit la bona comunicació exigeix un llenguatge clar, concís, senzill i, en definitiva, modern.

En tot l'àmbit del dret en general, en benefici del principi de la seguretat jurídica, hem de ser capaços de definir un codi de comunicació —amb el llenguatge al capdavant però sense oblidar-ne altres elements: signes, actituds, valors, disposició física de les oficines, etc.— que aporti accessibilitat, claredat i compren-

Llengua i comunicació a Justícia

sió, i que allunyi paraules equívocues i gestos que distancien persones i organitzacions.

Però no es pot ser modern i trepitjar al mateix temps els drets bàsics dels usuaris. Per això, tornem a dir-ho novament, en un primer estadi cal concentrar tots els esforços perquè es respecti la llengua que el ciutadà escull per relacionar-se amb l'Administració de justícia i els diferents operadors que hi intervenen. Principalment en aquest àmbit, igual com passa per exemple en el de sanitat, el ciutadà veu com en l'activitat judicial i jurídica en què està immers es decideixen coses sobre ell mateix, la seva família o els seus béns. En un acte íntim com aquest, el respecte a la seva dignitat personal i lingüística invalida clarament els arguments que algú hi pugui aportar en sentit contrari. Es tractaria senzillament que el ciutadà decidís la llengua del procediment i que això vinculés la resta de judicatura (advocats, procuradors, fiscals, oficina judicial).

Les paraules volen, els escrits resten. Dèiem en l'apartat de les actuacions a l'Administració de justícia que l'ús del català en l'àmbit del dret s'ha de veure complementat amb l'elaboració i la fixació del corpus lingüístic d'aquest àmbit d'especialitat, que faciliti la comunicació dels que l'utilitzen. D'entre els projectes que impulsen amb aquest nord professionals i institucions, podem destacar el treball *Criteris de traducció de lleis del castellà al català*, elaborat per un equip de professionals del Departament de Justícia, la Direcció General de Política Lingüística, l'Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions de la Generalitat, el Parlament de Catalunya i la Universitat de Barcelona en representació de les universitats de Catalunya. Els criteris estan pensats inicialment per a la traducció dels textos normatius estatals amb rang de llei en el *Butlletí Oficial de l'Estat* en versió catalana i també dels textos aprovats anteriorment. Aquestes pautes faran possible que hi hagi versions catalanes úniques i desapareguin, per tant, les versions múltiples, tan negatives per al procés de normalització. També ressalta la proposta de creació d'un certificat de llenguatge jurídic català de la Junta Permanent de Català. Tant un projecte com l'altre col·laboraran a imprimir prestigi al tecnolècte del llenguatge jurídic català i, de retruc, ajudaran a la seva extensió i ús.

Així mateix, en el camp del desplaçament normatiu de la Llei de política lingüística, subratllem la importància, entre altres instruments, del Decret dels departaments de Justícia i Cultura sobre l'ús de la llengua catalana en els documents notariais i el Conveni de col·laboració entre la Generalitat i el Col·legi de Registradors de la Propietat i Mercantils i el Col·legi de Notaris.

**Verba volant,
scripta manent**

Do ut des

La locució *et dono perquè em donis* recull aptament la idea d'aquest apartat: informatitzar l'activitat que es du a terme en l'àmbit del Departament de Justícia perquè es presti un servei més àgil i millor. El projecte de més envergadura és el de la informatització de l'Administració de justícia a Catalunya. Aquest projecte, dotat amb uns recursos econòmics expressos i amb un termini que acaba el 31 de desembre de 1999 segons l'Acord de Govern de 23 de juny de 1998, serà un instrument transcendental en el procés de normalització lingüística de l'àmbit judicial. Amb la creació d'aquesta xarxa informàtica, tots els òrgans judicials estaran connectats entre si i podran fer ús de les altres eines d'ofimàtica: processador de textos, correu electrònic, Internet, etc., a més de tenir al seu abast bases de dades de jurisprudència i legislació. Aplicant aquesta tecnologia, els professionals dels òrgans judicials podran:

- tenir un accés més ràpid a materials en català (ex. normativa del BOE en català, bases de dades, etc.),
- accedir a sistemes de traducció automàtica en línia,
- tenir accés i ser presents en la resta de xarxes de la Generalitat i altres administracions, amb la consegüent socialització professional que comporta,
- en definitiva, sentir-se una Administració més normal i més a prop del ciutadà (per ser capaç d'entendre l'entorn que envolta la llei; per poder recollir fets provats en les sentències; per poder veure i sentir les parts, els perits, els testimonis; etc.).

I els ciutadans podran optar a una documentació més racionalitzada, perquè tindran a la seva disposició un total de 5.600 documents judicials homologats en català, distribuïts de la manera següent:

• Tribunal Superior de Justícia de Catalunya	800
• audiències provincials	370
• jutjats civils	2.900
• jutjats penals	500
• jutjats socials	830

Aquest projecte informàtic es considera el més important de la Generalitat pel que fa al nombre d'usuaris. Esdevindrà un salt vertiginós, on, en molts casos, el punt de partida actual o immediatament pretèrit és el treball manual o amb estris força obsolets (aquest àmbit es pot considerar un museu de les màquines d'escriure, hi és present gairebé tota la successió de models) o també uns processos excessivament llargs. I, com que no solament es tracta de repartir i instal·lar ordinadors personals entre jutjats sinó que s'informatitzen globalment els procediments judicials, s'hauria d'anar tan lluny com es pogués en la simplificació de tràmits i en la racionalització de documents. Però, això, en un món professional on la seguretat jurídica i la consolidació de l'actuació del dia a dia han portat a dependre exclusivament del paper, i a confiar-hi absolutament, i estant encara en estudi qüestions cabdals com l'autenticació de la documentació en suport electrònic, probablement caldrà aprofundir seriosament en aquest tema. No es tracta d'imaginar-se ara, així tot d'una, un jutge impartint justícia «electrònicament», però tot és possible en aquest món...

Ad hoc

La locució llatina vol dir originàriament *per a això, adequat a la qüestió tractada*. Aquesta forma ens permet introduir la idea de seleccionar els professionals de la manera més idònia.

Com dèiem abans, les competències que té assignades el Departament de Jus-

tícia estaven totes amarades d'un fort component humà: l'objecte, el motiu de l'activitat és fonamentalment la persona humana.

Per això, la selecció de personal és una de les activitats internes de primer ordre del Departament. Com més preparat estigui en el moment d'accedir a un lloc de treball, ja sigui interinament o d'una forma més fixa, més i més bo serà el servei que pugui oferir. I, pel que fa al cas, assumim l'objectiu prioritari de comprovar que el personal que selecciona el Departament de Justícia tingui, pel cap baix, el nivell de llengua catalana que s'exigeix com a requisit per a aquella plaça o el nivell que l'aspirant afirma posseir com a mèrit. En aquesta qüestió, no ens podem convertir en «les germanetes de la caritat», com tampoc no podem afrontar amb la tàctica de l'estruç els resultats dels processos organitzats amb objectivitat i amb qualitat per avaluar els coneixements lingüístics del personal. De res no ens servirà que, com si estiguéssim afectats per la síndrome de la capital sueca, ens deixem arrossegar per la falsa creença que la llengua catalana ha de ser la prova «Maria» dels processos selectius. No tan sols no és així, sinó que altres requisits, com poden ser els relacionats amb la formació acadèmica, no redundaran mai tant en les funcions que el candidat haurà de desenvolupar en aquell lloc de treball. Mentre que la llengua, en ser un element transversal que afecta de ple la comunicació en sentit ampli, s'erigeix en un coneixement que cal dominar, com així escau, abans d'exercir aquella feina, perquè, altrament, el Departament haurà d'assumir un cost, el de formar aquell individu, que en cap cas li corresponia en el nivell que exigia la plaça (excepte quan parlem de mèrits i també dels plans de formació un cop s'ocupa ja la plaça).

Les dades que segueixen, corresponents a l'exercici 1998 (al mes de setembre), mostren el pes dels processos selectius específics del Departament:

Català com a requisit

- Concursos oposició funcionaris: 664 examinands / 303 places.
- Concursos laborals: 100 places (l'últim trimestre).
- Borsa d'interins Administració de justícia: 512 examinands / 884 places.

Català com a mèrit

- Concursos oposició territorialitzats Adm. de justícia: 195 examinands (per a l'ordre de la llista final d'aprovat) / 669 places / 155 acrediten el mèrit amb certificat.
- A banda, també els concursos de mèrits per a càrrecs de comandament, de trasllats, etc.

I ara, apreneu; així s'expressa l'enunciat. Com hem dit, la formació és un instrument complementari al de la selecció de personal. Formar les persones perquè millorin les seves aptituds i puguin treballar més motivadament i més efectivament. La formació és, juntament amb la modernització i la selecció, un dels suports clau de l'activitat interna del Departament per avançar cap a la millora dels usos lingüístics, això és, a produir comunicacions lingüístiques de qualitat.

El Departament, juntament amb l'Escola d'Administració Pública de Catalunya, per això, destina a la formació en llengua catalana molts esforços. El 1998 s'han fet els cursos següents:

- Cursos Administració de justícia: 67 (A, B i C)
- Cursos als serveis penitenciaris i de menors: 15 (B, C i llenguatge administratiu)
- Cursos als serveis centrals: 6 (B, C i llenguatge administratiu)
- Autoformació: mòduls als centres de menors i als òrgans judicials

Auto, acte, aute...
INTERLOCUTÒRIA

Et nunc erudimini

Mereixen un comentari a part els cursos de formació específica per als opositors de serveis penitenciaris. Les persones que han superat els concursos oposició per accedir a les dues categories de places penitenciàries segueixen un curs de formació obligatori i també selectiu, en el qual els lingüistes de l'àmbit imparteixen coneixements relacionats amb els requeriments lingüístics de la plaça que han d'ocupar o del cos de què han de formar part: breu referència a usos lingüístics del medi i coneixement i pràctica del *Manual de redacció de comunicats per als centres penitenciaris* (sobre el qual el número 12 de LLENGUA I ÚS recollia una recensió).

A més de formar el seu personal, el Departament de Justícia posa un interès especial a programar activitats formatives de català i en català per als diferents col·lectius de ciutadans amb dificultats d'adaptació social, que atén mitjançant les direccions generals de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació, Mesures Penals Alternatives i de Justícia Juvenil, i Atenció a la Infància, per facilitar-ne la integració a la societat.

**Lis est de nomine,
non re**

El que es discuteix és la paraula, no la cosa. Aquesta importància de la paraula, inalterada amb el pas del temps, ens va bé per explicar què fa el Departament en el camp de la terminologia.

El juny de l'any passat el Departament de Justícia i el Centre de Terminologia TERMCAT van signar un conveni amb l'objectiu d'elaborar el *Lèxic penal, processal penal i penitenciari*, en català i amb equivalències en castellà, d'uns 3.500 termes aproximadament. Va dirigit als diversos col·lectius vinculats a aquest àmbit, això és, els funcionaris que treballen a les oficines judicials i als centres penitenciaris, els advocats, els procuradors, els professionals de les facultats de dret, etc. Sortirà publicat properament.

A continuació hi ha previst l'inici d'una altra col·laboració terminològica. Es tracta d'un lèxic de dret civil i de família, que, com l'anterior, cobrirà les necessitats terminològiques de l'àmbit.

Rebus sic stantibus

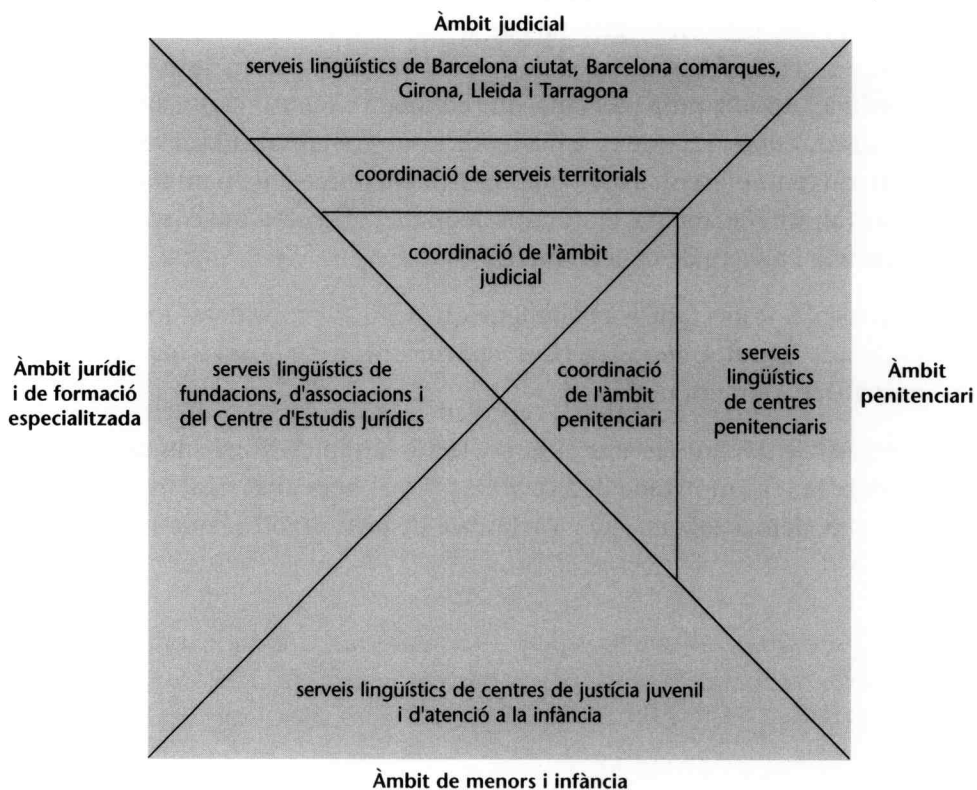
Estant així les coses, ens ha semblat interessant recollir gràficament, de manera sintètica, com es du a terme la prestació de serveis lingüístics al Departament de Justícia, pensant sobretot en com l'organitzem a partir de la complexitat del medi competencial que el Departament abasta i tenint en compte que els temps que corren exigeixen gestionar cada cop millor els recursos públics.

Catàleg de serveis lingüístics del Departament de Justícia

Amb tres nivells de servei: actuació puntual, actuació intermèdia i actuació completa.

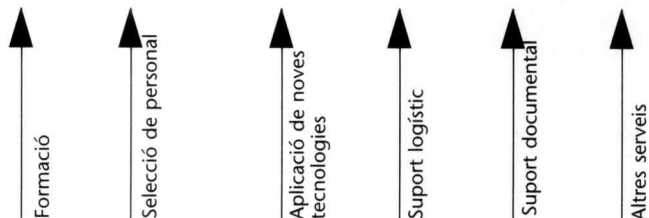
1. Informació general sobre obres i instruments lingüístics.
2. Informació sobre eines lingüístiques informàtiques.
3. Formació (presencial, a distància, autoformació).
4. Selecció (processos amb català com a requisit o com a mèrit).
5. Terminologia.
6. Suport a la producció de textos escrits i orals.
7. Revisió de textos en general (per via electrònica, completa, parcial, tutorial, desviada).
8. Revisió/Assessorament per a comunicacions específiques (publicacions, presentacions, ponències, altres).
9. Postedició de textos traduïts automàticament.
10. Traducció i interpretació jurades català-castellà-català.
11. Imatge corporativa (PIV de la Generalitat i desplegament de criteris per al Departament).
  - 11.1. Papereria general i formularis específics.
  - 11.2. Retolació interna i externa (de trajecte i final).
  - 11.3. Altres suports comunicatius.

La prestació de serveis lingüístics al Departament de Justícia

Personal de contacte

Presta serveis lingüístics a oficines judicials, centres penitenciaris, de menors, d'atenció a la infància, fundacions, associacions, centres de formació especialitzada.

Personal de serveis centrals

Presta serveis lingüístics al personal de contacte i altres serveis de caràcter general.

En resum, tot això per a què, per quin motiu els nostres usuaris es poden avenir a usar els serveis del nostre catàleg, quin profit en trauran, en què es beneficiaran.

In nuce

1. Els posem a l'abast un instrument al servei de la comunicació.
  - 1.1. Un model de llengua apta i decisiva en la modernització de l'àmbit i en la millora de la comunicació usuari-administració.
  - 1.2. Una llengua que permet als usuaris, principalment els diferents col·lectius

de ciutadans amb dificultats d'adaptació social (que en el Departament són atesos per les direccions generals de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació, Mesures Penals Alternatives i de Justícia Juvenil, i Atenció a la Infància), accedir a l'idioma propi del país, que els ajuda a identificar-se amb l'entorn, que els pot obrir les portes socialment i que col·labora a la seva integració. Aquí, cal tenir present, a més, que ens trobem immersos en un món cada cop més multilingüe, en què el domini de les llengües dóna més accés a àmbits de relació i a àrees de coneixement.

2. Fem possible, respectant-los la llengua que usin, de considerar-los de manera adequada a la dignitat que exigeix el caràcter íntim de la seva relació amb els àmbits del Departament de Justícia.

Acabem l'article donant les gràcies al col·lectiu-equip de lingüistes del Departament. Sense la seva motivada dedicació tot el que hem anat relatant seria paper mullat i us podem assegurar que, tractant-se de justícia, n'hi hauria un tou.

